

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ 10

4.ÜNİTE AHLAKİ TUTUM VE DAVRANIŞLAR

Neler Öğreneceğiz?

- 1.İslam Ahlakının Konusu ve Gayesi
- 2.İslam Ahlakının Kaynakları
- 3.Ahlak ile Terbiye Arasındaki İlişki
- 4.İslam Ahlakında Yerilen Bazı Davranışlar
- 5.Tutum ve Davranışlarda Ölçülü Olmak
- 6.Kur'an'dan Mesajlar: Hucurât Suresi 11-12. Ayetler

1. İslam Ahlakının Konusu ve Gayesi

Ahlak

Sözlük Anlamı

Mizaç, tabiat, huy, karakter.

Terim Anlamı

İnsanın iyi veya kötü olarak vasıflandırılmasına yol açan manevi nitelikleri, huyları ve bunların etkisiyle ortaya konan iradeli davranışlarının bütünüdür.

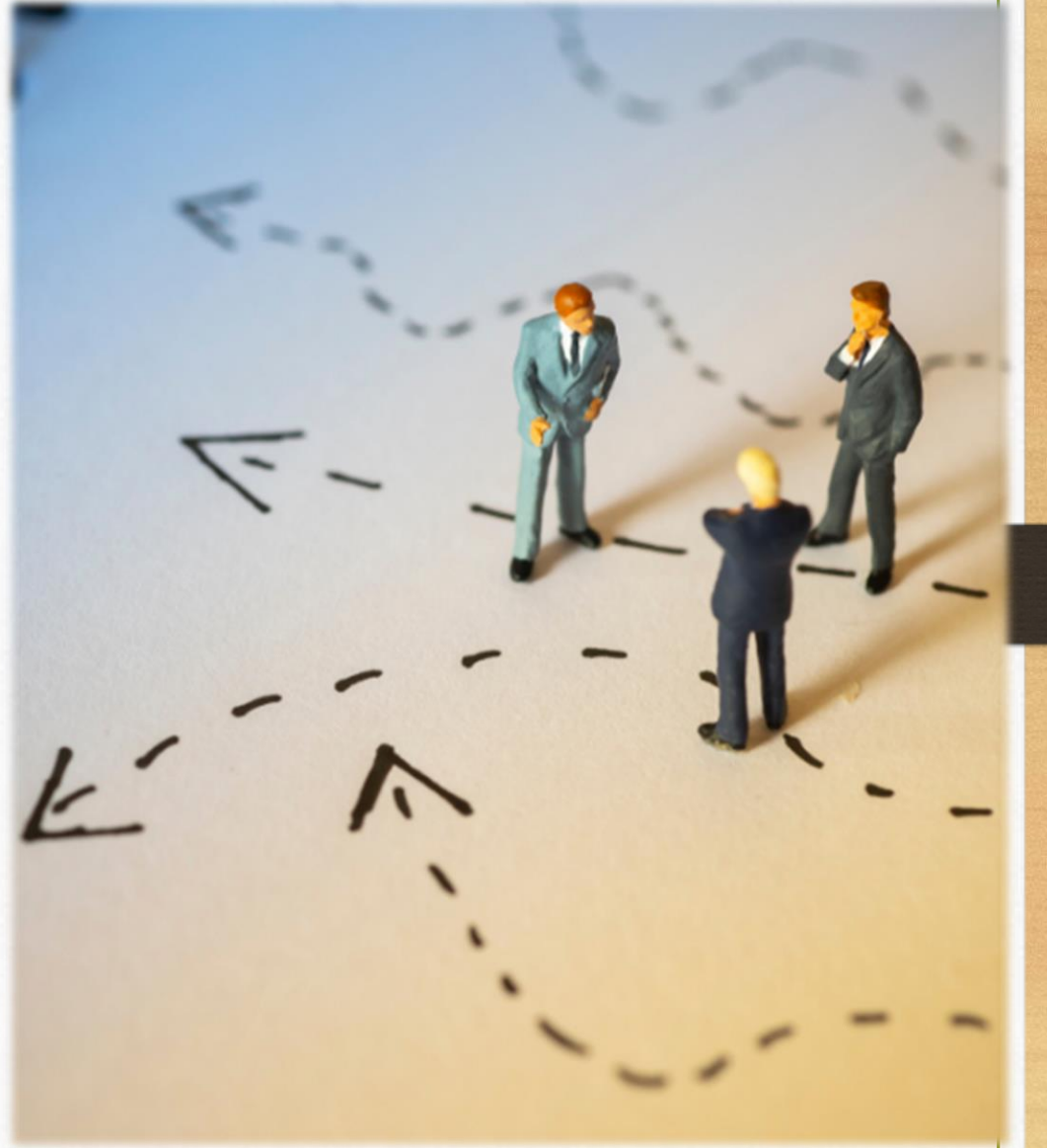
- Ahlak, insanda yerleşmiş bulunan bir karakter yapısına işaret etmektedir.
- İnsanın düşünce ve eylemlerini büyük çapta şekillendiren ahlak insanın sahip olduğu karakter yapısıdır.

- Ahlak kurallarının bir kısmı insanlar tarafından evrensel doğrular olarak kabul görmüştür.
- Bazı ahlaki kurallar ise toplumların kendi inanç, gelenek ve anlayışına göre şekillenmiştir.

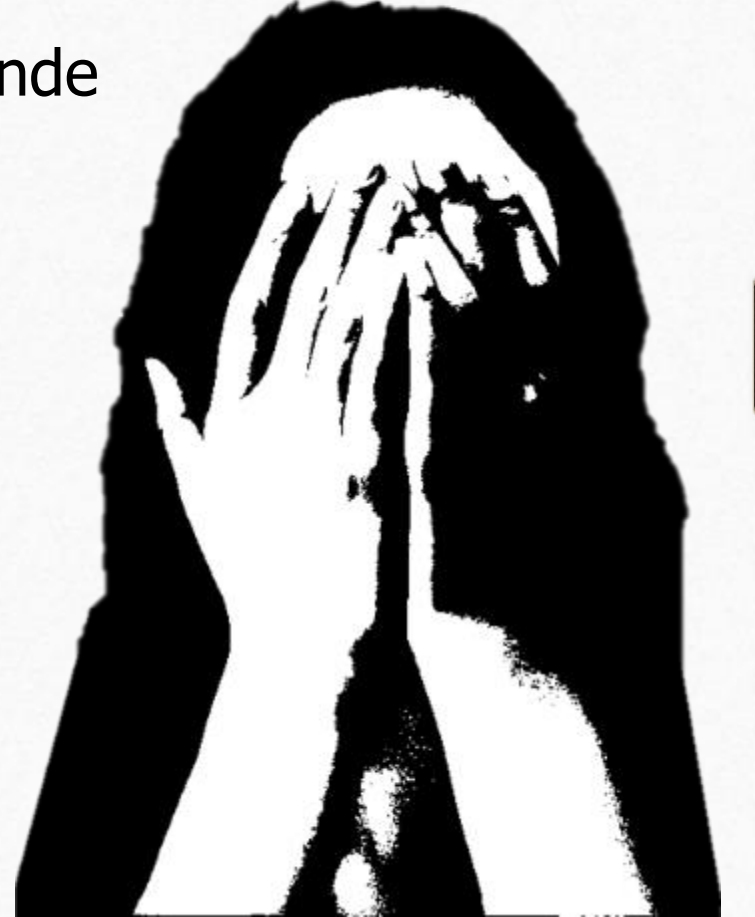
- İnsanın akıl ve irade sahibi toplumsal bir varlık olması onun yapıp ettiklerinin ahlaki ölçülere göre değerlendirmesine sebep olur.

- Ahlak, din ve hukuk gibi disiplinler, yaptıkları düzenlemelerle insan hürriyetinin sınırlarını belirlerler.
- "Ayıp", "günah" ve "yasak" kavramları, bir anlamda insan hürriyetinin dini, ahlaki ve hukuki normlara göre düzenlenmesine zemin hazırlar.

- Utanma duygusu, ahlakın vicdanlara yerleşmesinde önemli bir işlev görür.
- Utanma duygusunu kaybeden insanda, güzel ahlaka karşı duyarsızlık baş gösterir.

- İslam bilginlerinden İmam Gazzâli, ahlak ilmini "ruhi tıb ilmi" şeklinde tanımlamış ayrıca bu konuda şöyle demiştir:

"Allah insanın bedenini ölçülü yarattığı halde ahlakını geliştirmeyi onun kendi çabasına bırakmıştır."

İslam Ahlakı

"Neyi, nasıl yapmalıyız?" sorusunun cevabını araştırır.

İyi ve kötü hakkında bilgi verir.

Uymak zorunda olduğumuz kuralları ve sorumlulukları tanıtır.

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- “Ben güzel ahlakı (huyları) tamamlamak için gönderildim.”

(İmam Mâlik, Muvatta, Hüsnü'l-Huluk, 8.)

- “Utanmıyorsan dilediğini yap!”

(Buhârî, Edeb,78.)

2. İslam Ahlakının Kaynakları

İslam ahlakının kaynağı

Kur'an-ı Kerim

Hz. Peygamberimizin
sünnetidir.

- Müslümanlar tarih boyunca düşünce ve pratikte ahlakın kaynağı olarak öncelikle Kur'an-ı Kerim'i esas almışlardır.

- Hz. Peygamberimizin söz, davranış ve uygulamaları demek olan sünnet, İslam ahlakının vücut bulmuş hâlidir.

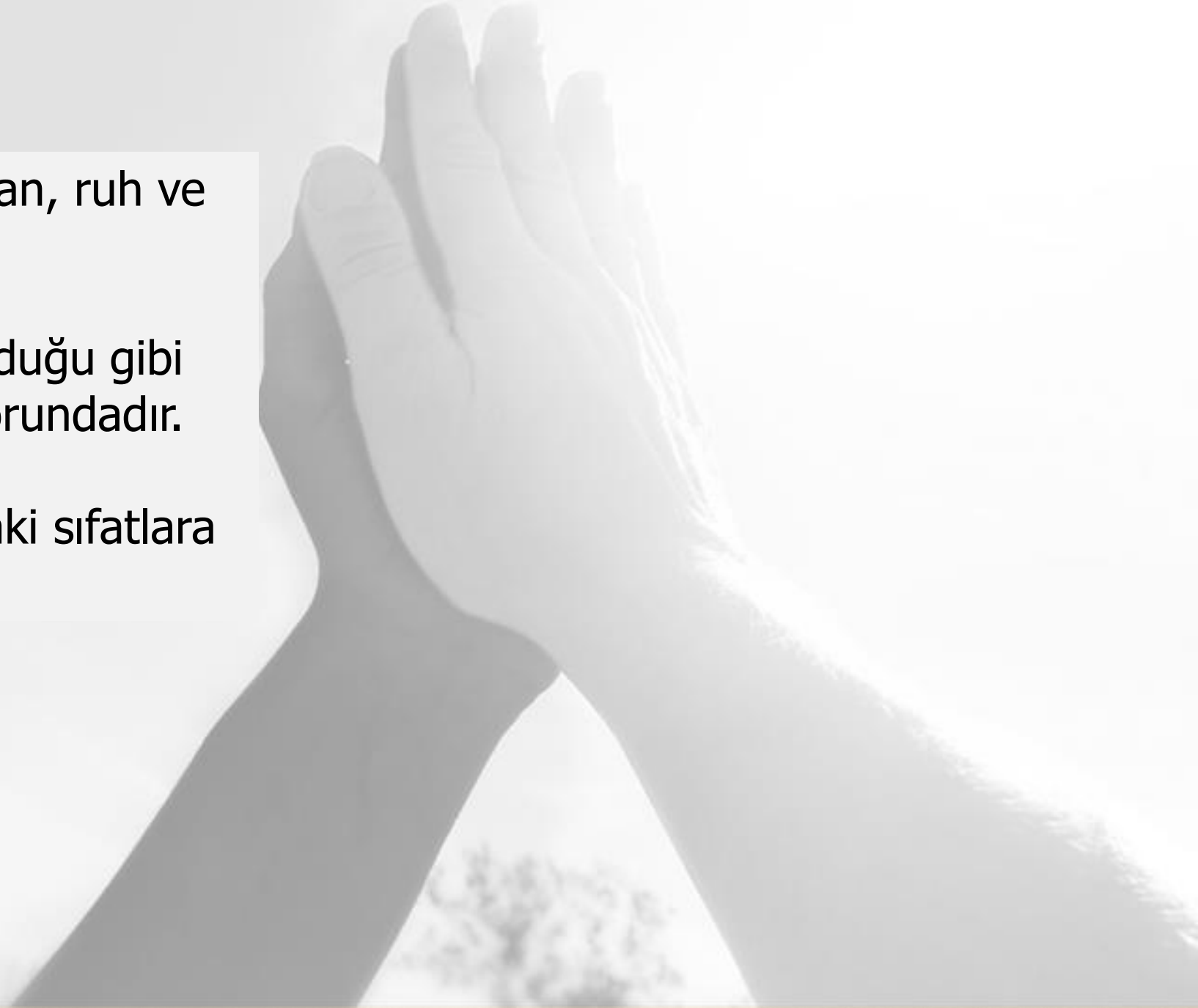
- İslam insanlığa bir hayat tarzı sunar.
- “İslam ahlakı” terimi, İslamiyet’in sunmuş olduğu hayat tarzını ifade etmek için kullanılır.
- İnsanların nasıl yaşamaları gerektiğini, neyin iyi neyin kötü olduğunu öğretir.

- Yüce Allah insanı en güzel biçimde yaratmış, ona kendi ruhundan üflemiştir.
- Ona iyilik ve kötülük bilgisini tanıtmış ve onu iyilik ve kötülük yapmaya yatkın bir kabiliyette yaratmıştır.
- İyiliği de kötülüğü de seçmek insanın iradesindedir.
- Bu yüzden insan tercihlerinden ve yapıp ettiklerinden sorumlu tutulmuştur.

- İslam düşüncesine göre insan, ruh ve bedenden oluşmaktadır.
- İnsan, beden sağlığını koruduğu gibi ruh sağlığını da korumak zorundadır.
- Ruhun sağlığı ise güzel ahlaki sıfatlara sahip olunarak korunur.

Rabbimiz buyuruyor ki:

- “(Ey Peygamber) Sen elbette yüce bir ahlak üzeresin.”

(Kalem suresi, 4. ayet.)

- “Andolsun ki Resulullah, sizin için, Allah’a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah’ı çok zikredenler için güzel bir örnektir.”

(Ahzâb suresi, 21. ayet.)

- “Nefse ve ona birtakım kabiliyetler verip de iyilik ve kötülüklerini ilham edene yemin ederim ki nefsini kötülüklerden arındıran kurtuluşa ermiş, Onu kötülüklere gömen de ziyan etmiştir.”

(Şems suresi,7-10. ayetler.)

- Hz. Aiŕe'ye (r.a.) Hz. Muhammed'in (s.a.v.) ahlakı sorulunca O: "*Siz Kur'an okumuyor musunuz? O'nun ahlakı Kur'an'dı.*" diye cevap vermiŕtir.

(Müslim, Salâtü'l-Müsafirîn, 139.)

3. Ahlak İle Terbiye Arasındaki İlişki

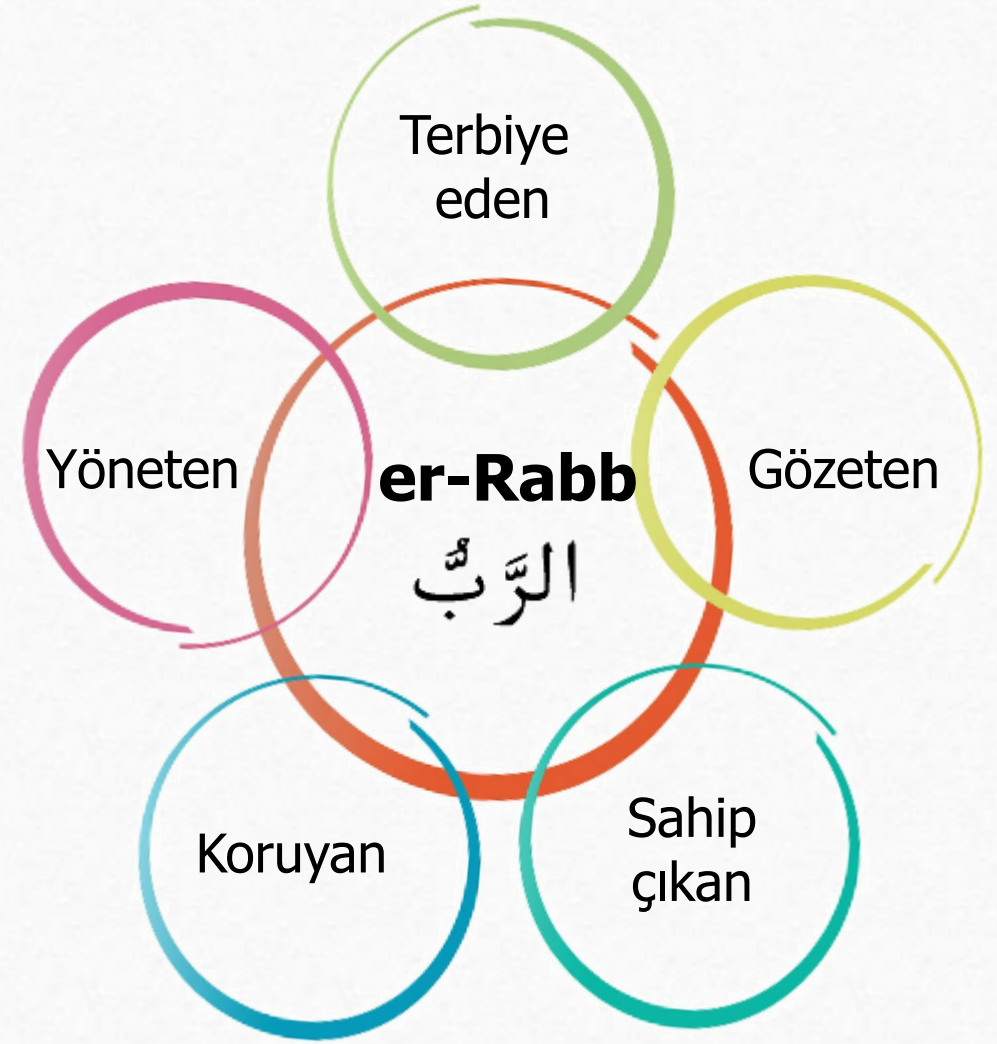
Terim Anlamı

Eğitim yoluyla amaçlanan davranışları ortaya çıkarmak.

Sözlük Anlamı

İslah etmek, düzene koymak,
idare etmek, eğitmek, gözetmek.

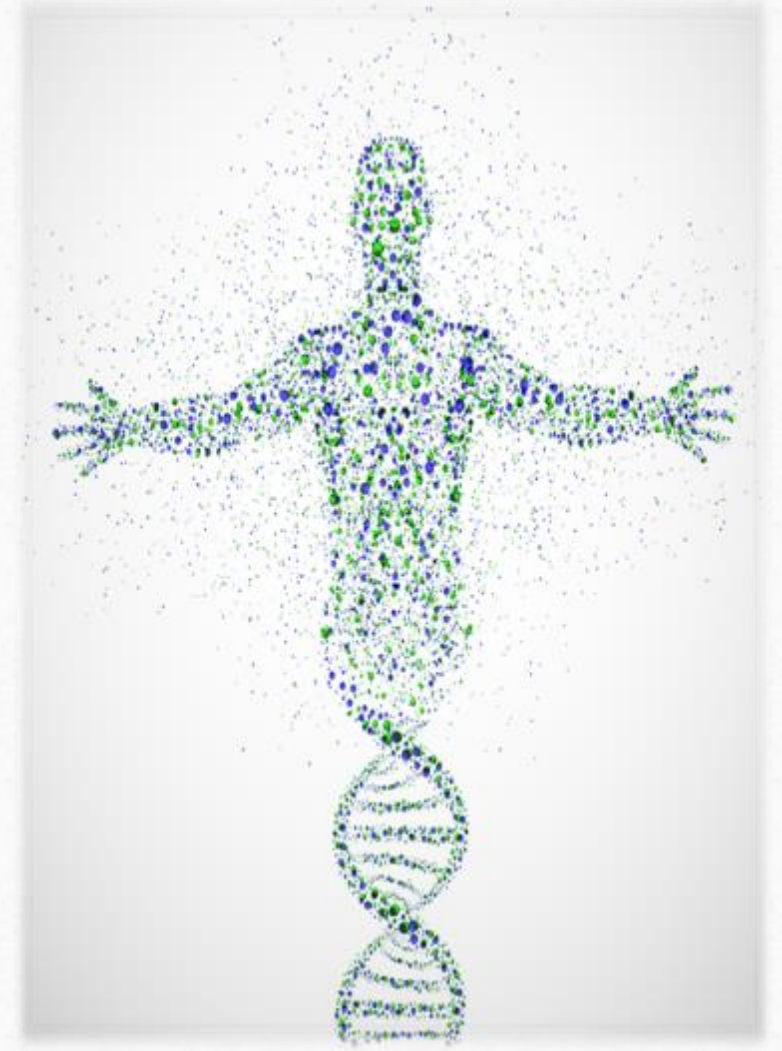
- Terbiye kavramı, Yüce Allah'ın isimlerinden olan "Rab" ismi ile yakından ilgilidir.

Ahlak eğitimi

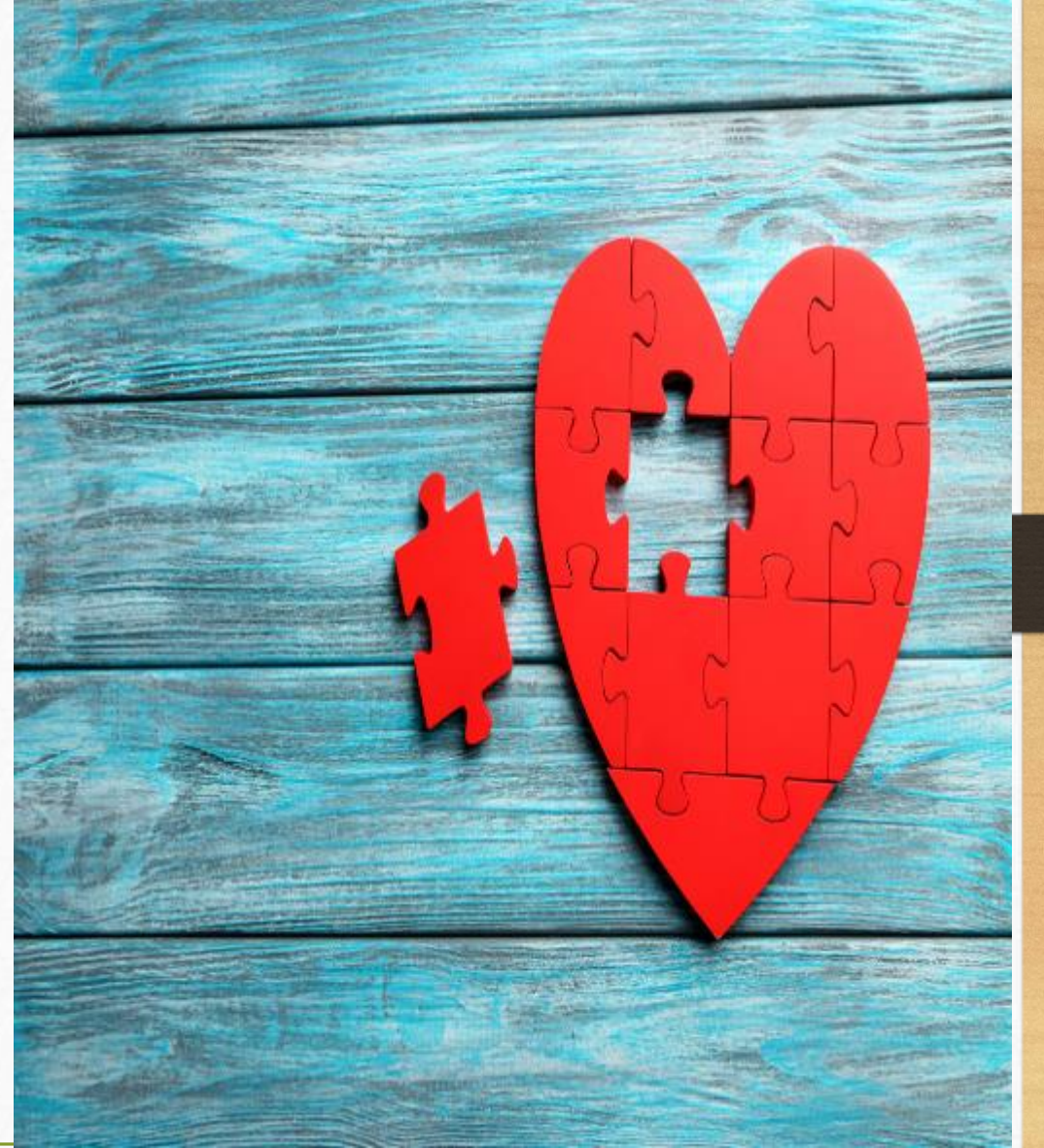
İnsanın beden, zihin ve ahlak bakımından geliştirilip olgunlaştırılmasıdır.

- Ahlak eğitimi ilk önce ailede başlar, okul ve toplum içerisinde devam eder.

- İnsanın ahlaki özellikleri, terbiye sonucunda değişebilir.
- İslam ahlak anlayışında insan, peygamberler vasıtasıyla gelen vahiy ile kötülüklerden temizlenerek gerçek iyiliğe erişebilir.

- Din ve ahlak, insanın yaratılışında var olan yüce duygulardır.
- İnsan, İslam ahlakının öngördüğü terbiye ile yaratılışında var olan inanma duygusuna ve güzel ahlaka yönelmiş olur.

- Ahlakın güzelleşmesi iyi bir karakter eğitimi ile mümkündür.
- Karakterin oluşması yaşam boyu devam eden bir süreçtir.

- Sağlam bir karakter için insanın;

Doğru bir inanç sistemine sahip olması

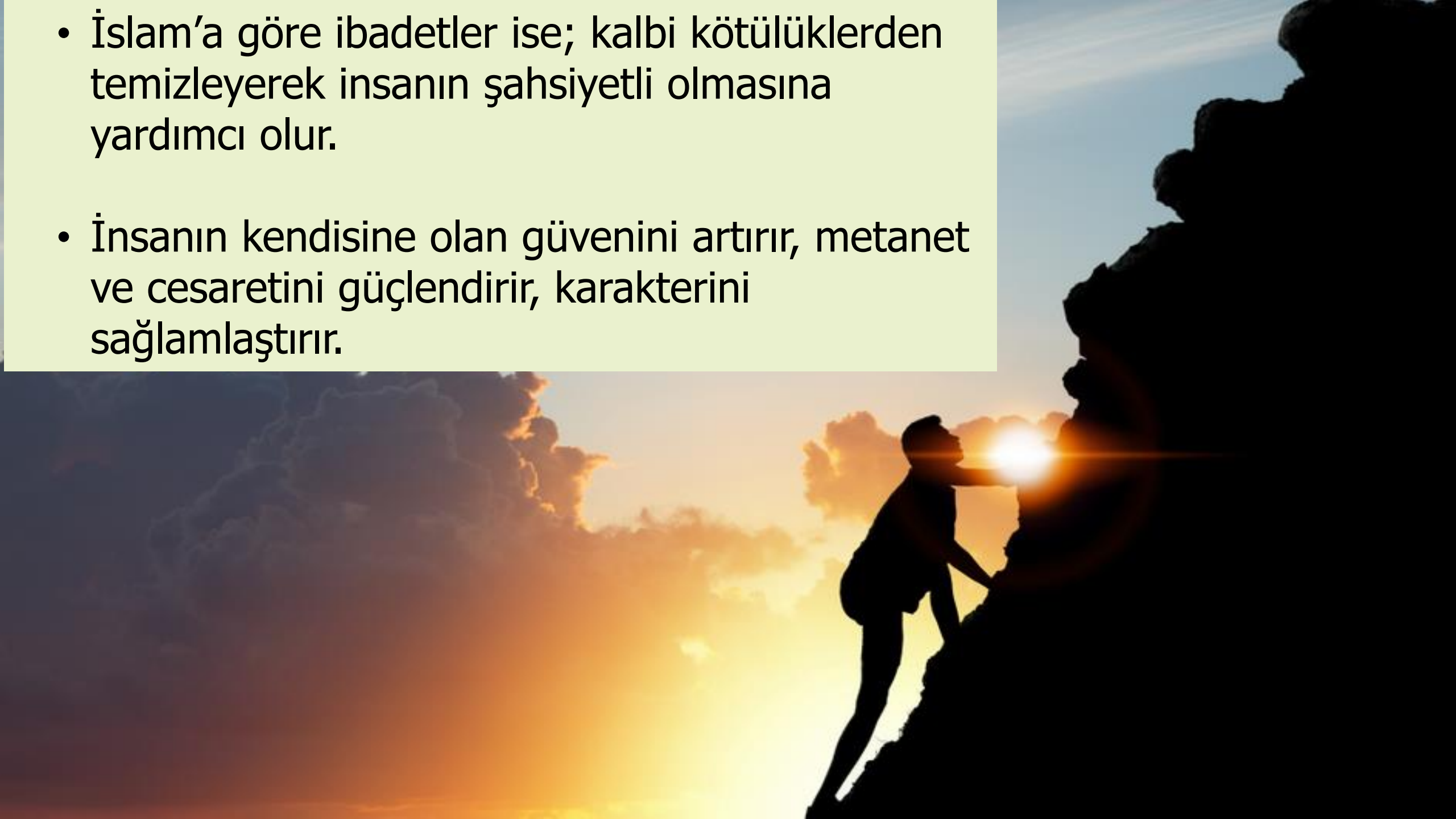
İnanç sistemine uygun bir yaşantı sürerek iradesini güçlendirmesi

İman ve iradesini ibadetler ve iyi işlerle göstermesi gerekir.

- İslam'a göre iman; kişiyi ahlaki güzelliklere yönelten ve onu kötülüklerden alıkoyan dinamik bir kuvvettir.
- İman esasları, insan ruhunu temizlediği gibi, insanda Allah korkusu, sevgisi ve bilinci oluşturur.

- İslam'a göre ibadetler ise; kalbi kötülüklerden temizleyerek insanın şahsiyetli olmasına yardımcı olur.
- İnsanın kendisine olan güvenini artırır, metanet ve cesaretini güçlendirir, karakterini sağlamlaştırır.

- Namaz insanı güvensizlik ve yalnızlık duygularından uzaklaştırarak sağlıklı ve dengeli bir kişi haline getirir.

İnsanın
yaşantısını
düzene koyar.

Zamanı yönetme
bilinci meydana
getirir.

- Oruç ibadeti takva sahibi olmaya vesiledir.
- Takva ise insanın her türlü kötülükten uzaklaşarak özü ile sözünün bir olması demektir.

- Oruç ibadetinin tıbbi faydalarının yanında psikolojik faydaları da vardır.

Oruç irademizi güçlendirir, sevgi ve şefkat duygularını geliştirir.

Oruç ibadeti duygu kontrolü ve yönetimidir.

- İslam dini zekâtı farz kılarak, insanın karakterini fedakârlık erdemi üzerine inşa etmeyi hedeflemiştir.

Zekât ve sadaka sosyal dayanışmayı sağlar.

Bencilliği törpüler ve kişiyi bencillikten kurtarır.

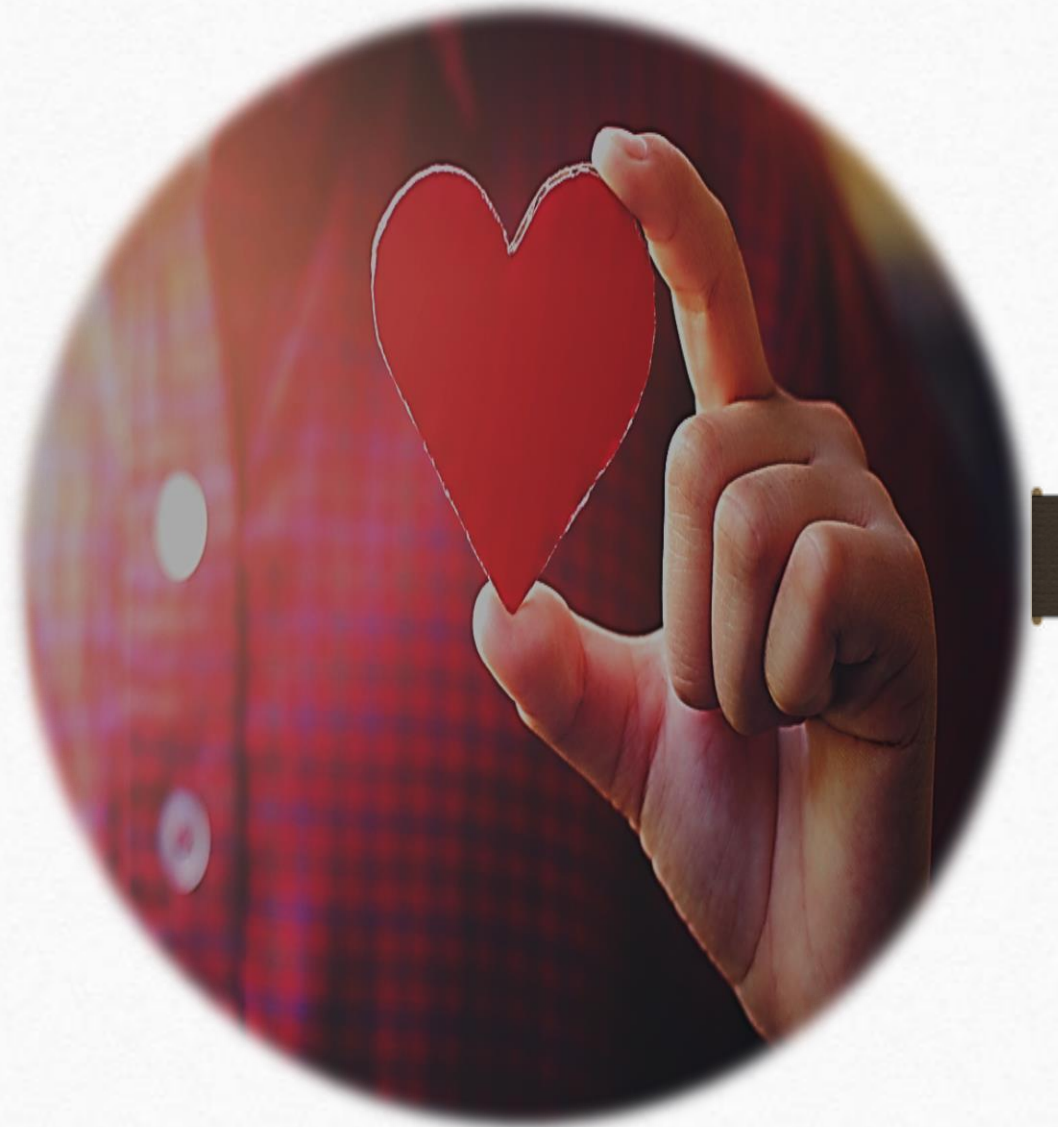
İnsanın hem Allah hem de insanlarla olan ilişkilerini düzenlemekte etkili olan hac ibadeti, bedenî olduğu kadar malî bir özellik taşır.

Hac ibadeti insanların eşitliği fikrini aşlar ve birlik şuurunu geliştirir.

İnsanın diğer insanlara karşı kibirlenmesini ve böbürlenmesini önler.

- İbadetlerin düzenli olarak yapılması, irade terbiyesinde son derece etkilidir.
- Ancak ibadetin iradeye tesir edebilmesi için hem devamlı olması hem de belli bir bilinç düzeyinde (ihlas ile) yapılmış olması gerekir.

Rabbimiz buyuruyor ki:

- "Ümmîlere (bilmeyenlere) içlerinden, kendilerine ayetlerini okuyan, onları temizleyen, onlara Kitab'ı ve hikmeti öğreten bir peygamber gönderen O'dur..."

(Cuma suresi, 2. ayet.)

- "(Resulüm!) Sana vahyedilen Kitab'ı oku ve namazı kıl. Muhakkak ki namaz, hayâsızlıktan ve kötülükten alıkoyar. Allah'ı anmak elbette (ibadetlerin) en büyüğüdür. Allah yaptıklarınızı bilir."

(Ankebût suresi, 45. ayet.)

- "Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça iyiliğe asla erişemezsiniz. Her ne harcarsanız Allah onu bilir."

(Âl-i İmrân suresi, 92. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- “Ben muallim (öğretici/eğitici) olarak gönderildim.”

(İbn Mâce, Sünnet, 17.)

- “Allah’ım, dış görünüşümü güzel yarattığın gibi ahlakımı da güzelleştir.”

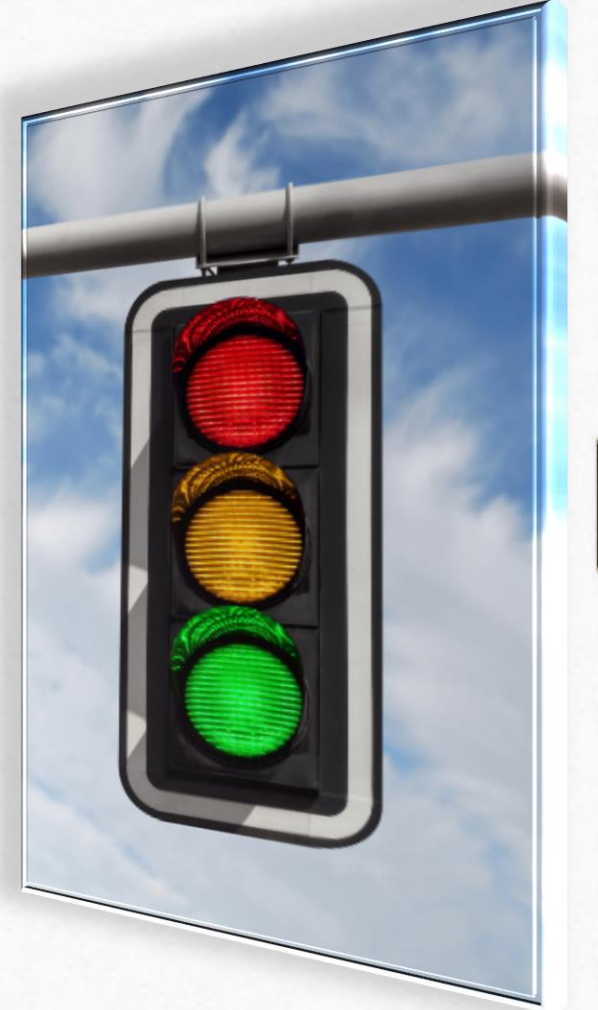
(Ahmed b. Hanbel, Müsned, C 2, s. 403.)

- “Kapısı önünden akan bir ırmakta günde beş kere yıkanan bir insanın vücudunda su herhangi bir kir bırakır mı?...İşte namaz da böyledir. Yüce Allah namazla günahları siler.”

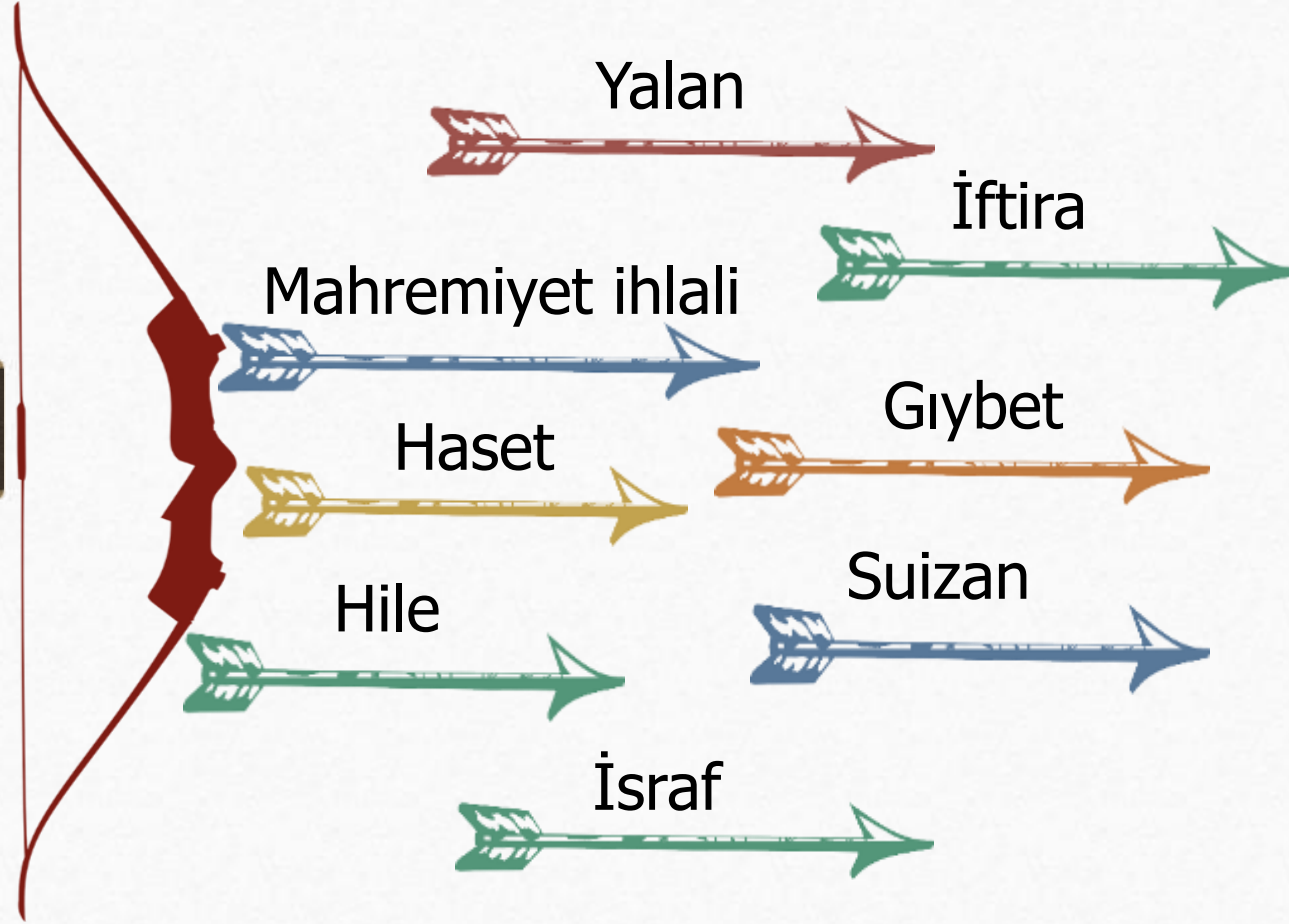
(Buhârî, Kitâbu Mevâkîti’s-Salât, 319.)

4. İslam Ahlakında Yerilen Bazı Davranışlar

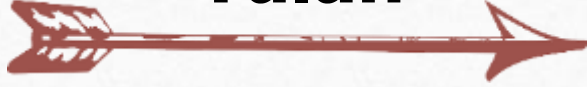
- İslam dini insanları dünya ve ahirette mutluluğa kavuşturmak ister.
- İki dünya mutluluğu Yüce Allah'ın buyruklarına uygun yaşamakla elde edilir.
- Bu buyrukların bir kısmını ahlak ilkeleri oluşturur.

İslam ahlakında yerilen bazı davranışlar:

Yalan

- Yalan; gerçekte dışı söz söylemek, asılsız bilgi ve haber vermektir.
- Yalan söylemek insanın değerini düşüren bir davranıştır.
- Hz. Peygamberin bir hadisinde yalan söylemek münafıklık alametlerinden biri olarak gösterilmiştir.

Rabbimiz buyuruyor ki:

- “Ey iman edenler! Allah’a karşı gelmekten sakının ve doğru söz söyleyin.”

(Ahzâb suresi, 70. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- “Kardeşine bir söz söylediğinde o sana inanırken senin ona yalan söylemiş olman ne büyük bir ihanet!”

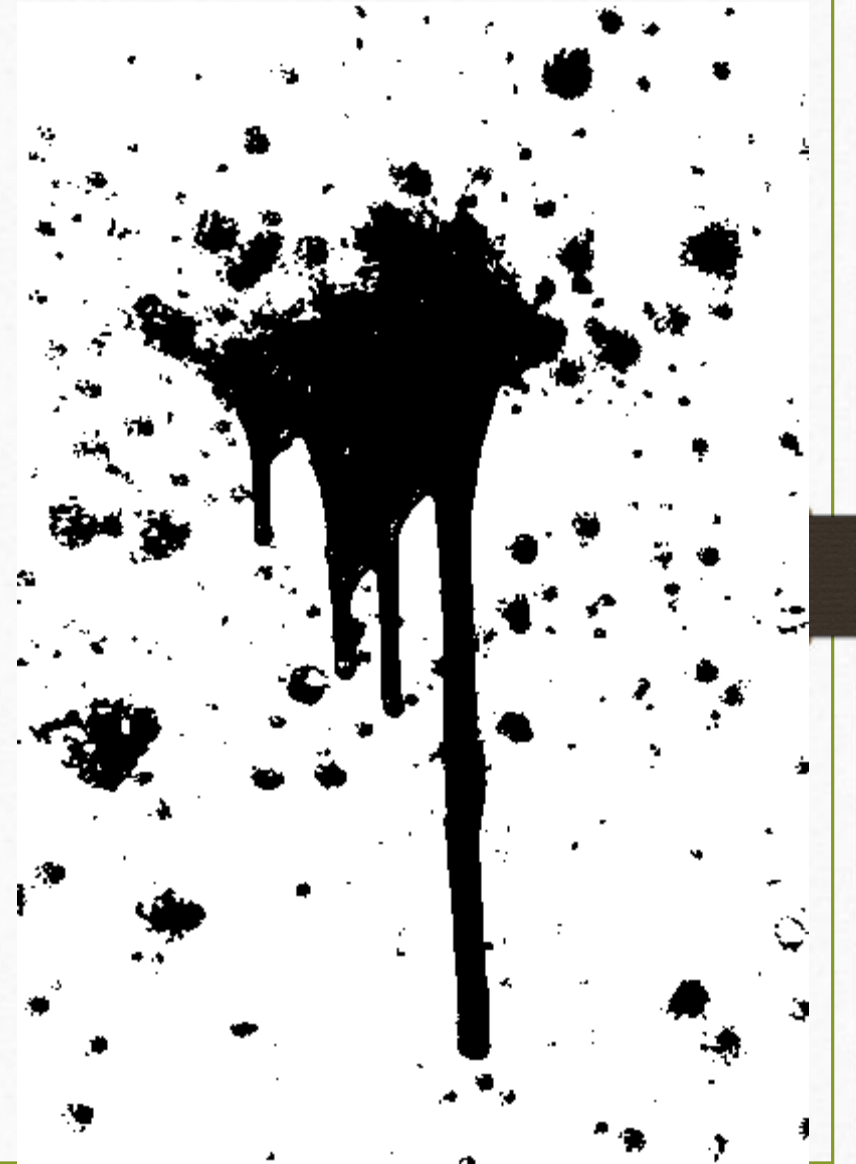
(Ebû Dâvûd, Edeb, 71.)

İftira

- İftira; bir kimseyi asılsız olarak suçlamak, ona gerçekte olmayan kötülük ve kusur isnat etmektir.
- İnsanı yalan ve iftiraya götüren en önemli nedenlerden biri karşılaştığımız olaylar ve kişiler hakkında bilgi sahibi olmadan konuşmaktır.

- Yüce Allah Kur'an-ı Kerimde yalan ve iftiranın önüne geçmek için insanların bilgi sahibi olmadıkları şeyler hakkında konuşmamalarını öğütler.
- İftira başkalarının hayatını karartan ve insanların yaşam dengelerini sarsan büyük bir vebaldir.
- Masum bir insanı zor duruma düşürüp onu sıkıntıya sokan bir davranış olduğu için Allah katında da büyük bir günahdır.

Rabbimiz buyuruyor ki:

- “İyice bilmediğin bir şeyin ardına düşme! Çünkü kulak, göz, kalp bunların hepsi yaptıklarından sorumludur.”

(İsrâ suresi, 36. ayet.)

- “Kim bir hata veya günah işler, sonra onu bir suçsuzun üzerine atarsa şüphesiz ağır bir iftira suçunu ve apaçık bir günahı yüklenmiş olur.”

(Nisâ suresi, 112. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- “Her duyduğunu söylemesi kişiye yalan olarak yeter.”

(Ebû Dâvûd, Edeb, 80.)

- “Her kim Allah’a ve resulüne iman ediyorsa ya hayr söylesin ya da sussun.”

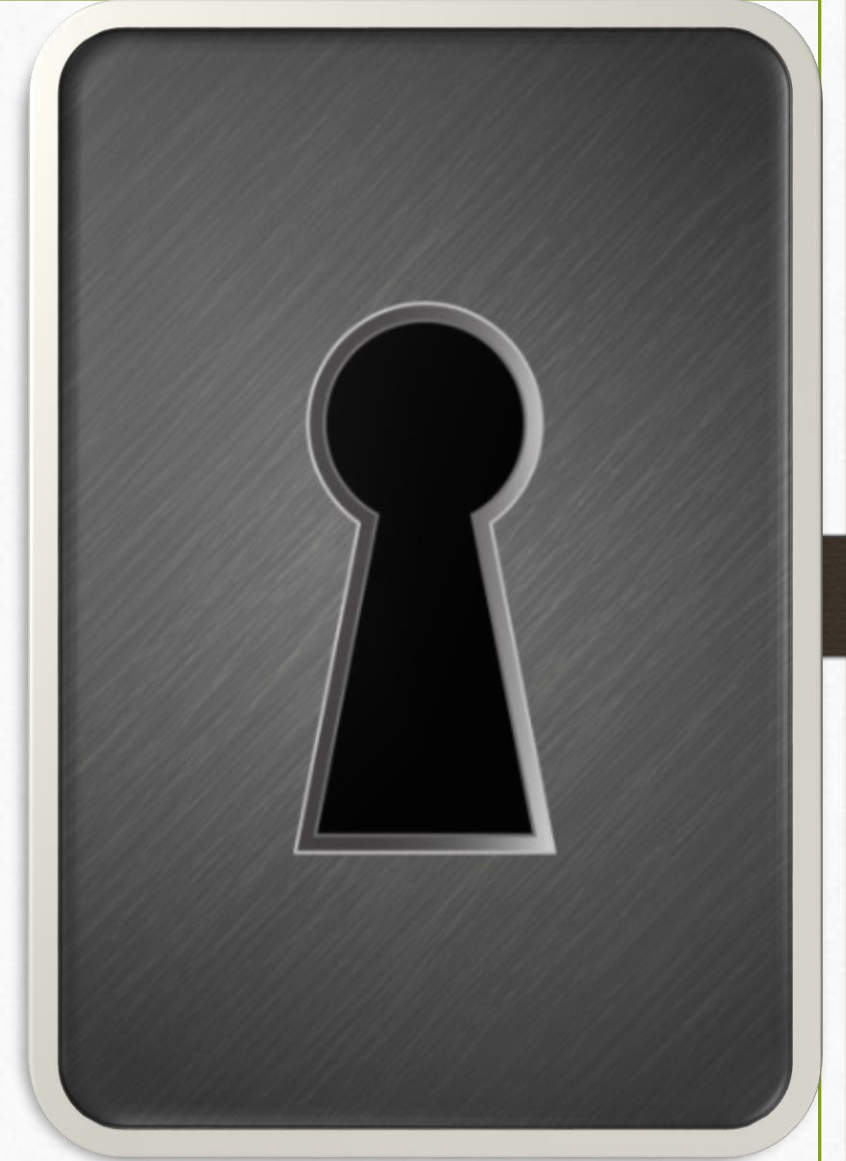
(Buhârî, Rikâk, 23.)

Mahremiyet ihlali

- İslami literatürde buna **tecessüs** denir.
- Bu kavram; insanların gizli hallerini, ayıp ve kusurlarını araştırmak demektir.
- Gizli kalması gerekenleri kötü maksatla araştırmak doğru bir iř değildir.

- Başkalarının gizli hallerini araştırmak toplumsal ilişkilerde huzur bozucu bir durumdur.
- İslam kùltüründe kamu yararı ve güvenlik gibi durumlar dışında, bir insanın ayıp ve kusurlarını araştırıp açıklamak değil, onları örtmek daha uygun gör÷lmüştür.
- Kur'an-ı Kerim inananların kardeş olduğunu belirtmiş ve toplumsal birlikteliği bozacak davranışlara karşı uyarılarda bulunmuştur.

Rabbimiz buyuruyor ki:

- “Ey iman edenler!...İnsanların gizli hâllerini araştırmayın...” (Hucurât sûresi, 12. ayet.)
- “Ey inananlar! Evlerinizden başka evlere, izin almadan, seslenip sahiplerine selam vermeden girmeyiniz. Eğer düşünürseniz bu sizin için daha iyidir. Eğer evde kimseyi bulamazsanız, yine de size izin verilmedikçe içeriye girmeyiniz. Size “Dönün” denirse dönün. Bu, sizi daha çok temize çıkarır. Allah yaptıklarınızı bilir.”
(Nûr suresi, 27-29. ayetler.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- “İnsanların gizli hâllerini araştırırsan ya aralarına fesat sokmuş olursun ya da aralarında neredeyse fesat çıkmasına neden olmuş olursun.”
(Ebû Dâvûd, Edeb, 37.)
- “Bir kişi bir başka kişinin ayıbını örterse Allah da kıyamet günü onun ayıbını örter.”
(Müslim, Birr, 72.)

Gıybet

- Gıybet; bir insanın arkasından hoşlanmadığı şekilde konuşmak, bunu başkalarına aktarmaktır.
- Konuşulan şeyin gerçekte olması yapılan şeyin gıybet olmasını değiştirmez.

- Gıybet etmek bir kişilik ihlalidir.
- İnsanlar arasında küskünlük, kin ve huzursuzluğa neden olur.
- Bir ortamda bulunmayan kişinin arkasından kötü biçimde konuşmak kişinin onurunu zedeler.
- Bu açıdan İslam ahlakında son derece yakışsız bir tutum olarak görülür.

Rabbimiz buyuruyor ki:

- "... Birbirinizin gıybetini yapmayın; herhangi biriniz, ölmüş kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? Bundan tiksindiniz değil mi!..."

(Hucurât sûresi, 12. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- "...Gıybet, kardeşini hoşlanmadığı bir şeyle anmandır. buyurdu...; Söylediğin şey eğer onda varsa gıybet etmişsindir. Şayet yoksa ona iftira etmiş olursun."

(Ebû Dâvûd, Edeb, 37.)

- "...Karşılığında bana dünyayı verseler bile, kimsenin taklidini yapmam; bundan asla hoşlanmam."

(Ebû Dâvûd, Edeb, 40.)

Haset

- Haset; kıskançlık ve çekememezliktir.
- Bir kimsenin sahip olduğu imkanları kıskanmak, bu imkanların ortadan kalkmasını istemek anlamına gelir.
- Ya da 'Onda olmasın bende olsun.' şeklinde bir tutum takınmaktır.

- Bencillik duygusu dengelenmediği zaman haset ortaya çıkar.
- Kişi haset etmeyi bırakmazsa kendi benliğine zarar verir.
- Gıybet ve dedikodu gibi kötölüklere bulaşır.
- Ayrıca haset manevi anlamda iyilikleri tüketir.
- Kişinin iyi amellerini yok edip onu manevi iflasa sürükler.

- İnsanda başkalarına gıpta etme ve imrenme isteği vardır.
- İyi ve güzel Őeylere imrenmek dinî anlamda yanlış bir Şey olmayıp normal bir tutumdur.

Rabbimiz buyuruyor ki:

- “Kıskandığı vakit kıskanç kişinin şerrinden sabahın Rabbine sığınırım.”

(Felak suresi, 5. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- “Hasetten (kıskançlıktan) sakının! Çünkü ateşin odunu yakıp tükettiği gibi haset de iyi amelleri yakar, bitirir.”

(Ebû Dâvûd, Edeb, 44; İbn Mâce, Zühd, 22.)

- “Birbirinize kin beslemeyin, birbirinize hased etmeyin, birbirinize sırt çevirmeyin. Ey Allah’ın kulları, kardeş olun.”

(Buhârî, Edeb, 62; Müslim, Birr, 23.)

- “(İki kimseye imrenilir) Biri, Allah’ın kendisine verdiği malı hak yolunda harcayan kimse; diğeri, Allah’ın kendisine verdiği ilim ve hikmete göre karar veren ve onu başkalarına öğreten kimsedir.”

(Buhârî, Zekât, 5; Müslim, Müsâfirîn, 268.)

Suizan

- Zan; kesin olmayan bilgiye dayalı hüküm vermektir.
- İslam bilginleri zannı iki kısma ayırmışlardır: Suizan ve hüsnüzan.
- Suizan; bir kişi hakkında kötü düşünmek ve kötü kanaate sahip olmaktır.
- Hüsnüzan ise insanlar hakkında iyi düşünmektir.

- Bilgiye dayalı olmayan değerlendirmeler insanı yanlışā sürükleyebilir.
- Suizan İslam düşüncesine göre ahlaki bir zayıflıktır.
- İnsanın kalbinde ortaya çıkan olumsuz bir duygudur.
- Bu duygu terbiye edilmediğinde düşünce ve davranışā sirayet eder.

Rabbimiz buyuruyor ki:

- “Ey iman edenler! Zannın çoğundan sakının; çünkü bazı zanlar g nahtır...”

(Hucurât suresi, 12. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- “Zandan sakının  nk  zan yalanın ta kendisidir.”

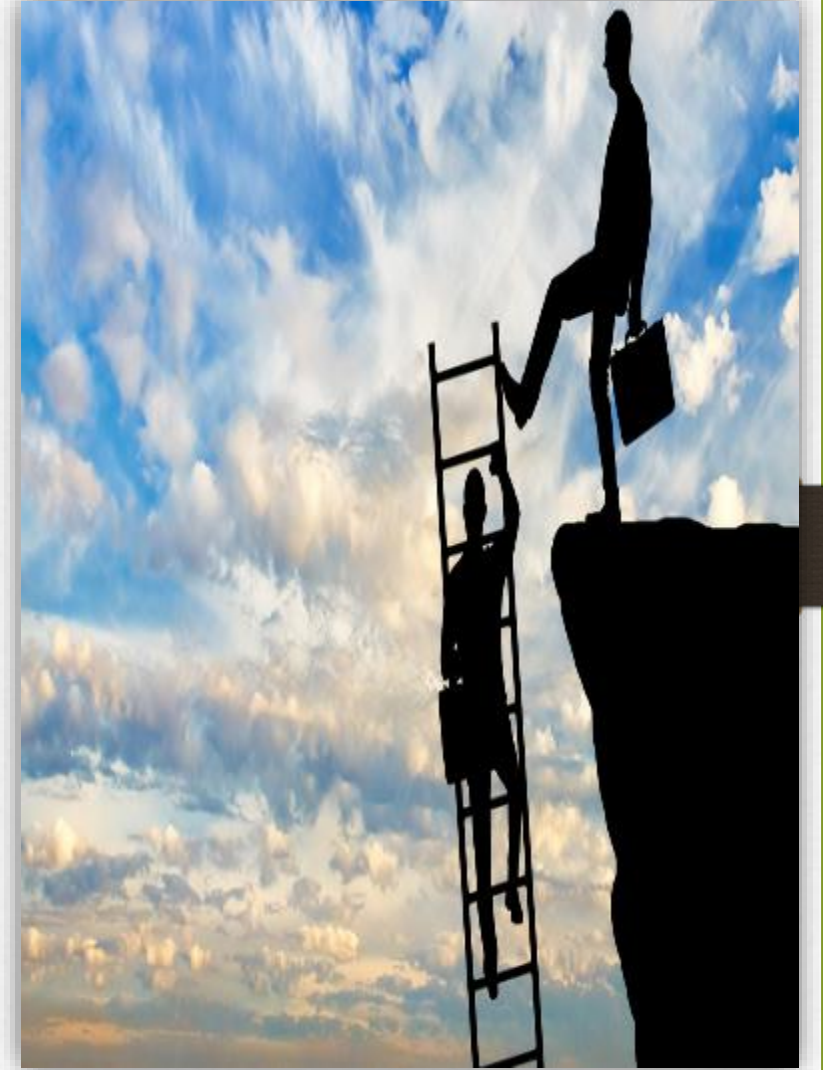
(Müslim, Birr, 28.)

Hile

- Hile; insanları aldatmak, kandırmak ve karşı tarafı yanıltmaktır.
- Bu açıdan doğruluk ve adaletin zıddıdır.
- Kur'an-ı Kerim'de hile yapıp aldatmak münafıkların özelliği olarak karşımıza çıkar.

- İnsanları aldatıp kandırmanın altında maddi hırslar, çıkarlar ve bencillik gibi nedenler yatmaktadır.
- Hile bir toplumda görülmeye başladığında insanlar arasındaki doğruluk ve güven ilişkileri zedelenir.

Rabbimiz buyuruyor ki:

- “Eksik ölçüp tartanların vay haline! Onlar, insanlardan ölçerek bir şey aldıklarında tam ölçerler. Kendileri başkalarına vermek için ölçüp tarttıklarında ise haksızlık ederler.”

(Mutaffifîn suresi, 1-3. ayetler.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- “...Bizi aldatan, bizden değildir.”

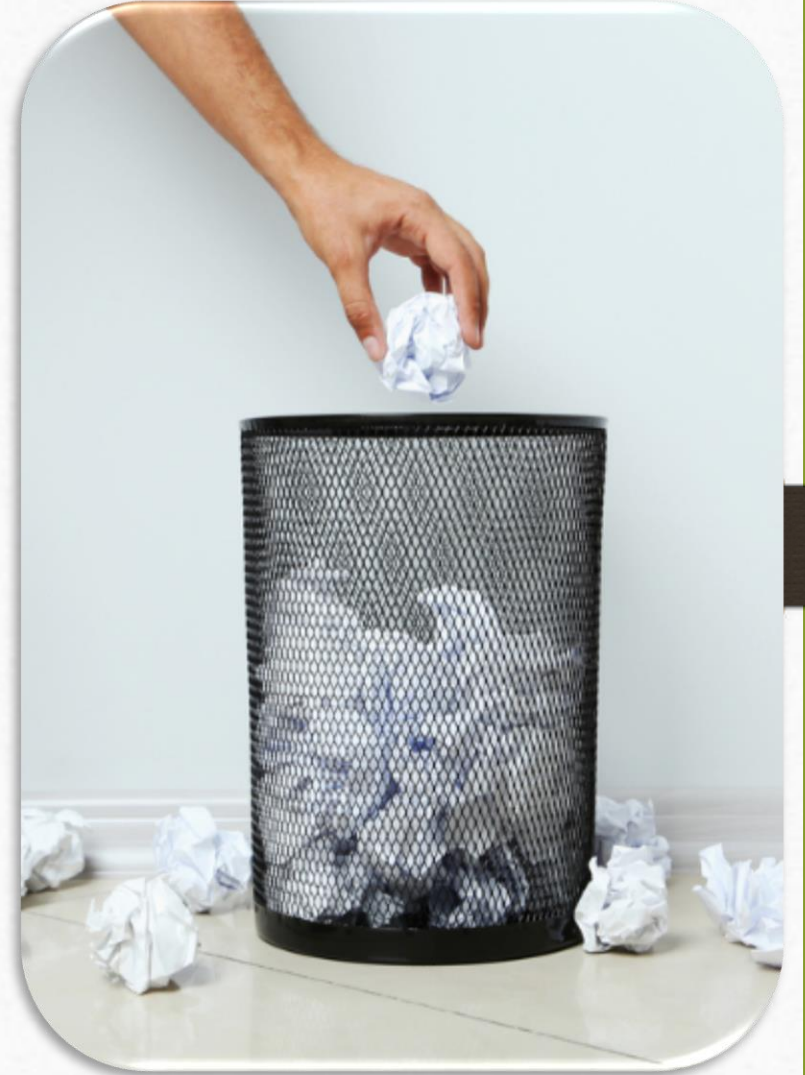
(Müslim, İman, 164.)

İsraf

- İsrâf; tutum ve davranışlarda ölçü dışına çıkmaktır.
- Yaygın olarak maddî olanakları gereksiz yere tüketmek ve savurganlık anlamında kullanılır.
- İsrâf eden kimseye müsrif denir.

- İsrâf sadece maddi konularla sınırlı değildir.
- İnsanlar gündelik hayatlarında zaman, emek ve duygu israfı da yapmaktadırlar.
- İletişim araçlarıyla uzun süre vakit geçirmek zaman ve emek israfıdır.
- Sportif anlamda takım tutma işini abartıp holiganlık yapmak duygu israfıdır.

- İnsan Yüce Allah'ın verdiği tüm nimetlerin kıymetini bilmeli, bunları ölçülü şekilde kullanmalıdır.
- Tükenmez sanılan şeylerin bir sonu vardır.

- Yerilen davranışları bilmek ve bu konulara hassasiyet göstermek iyi bir insan olmanın şartıdır.
- İnsan, İslam'ın övdüğü davranışlarla kendisini süslemeli, yediği davranışları benliğinden temizlemelidir.
- İnsanlar erdemli işler sergileyince erdemli bir toplum ortaya çıkar.

Rabbimiz buyuruyor ki:

- "Onlar, harcadıklarında ne israf ne de cimrilik edenlerdir. Onların harcamaları, bu ikisi arası dengeli bir harcamadır."

(Furkân suresi, 67. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- "Kibre düşmeden ve israfa kaçmadan yiyin."

(Nesâî, Zekât, 66.)

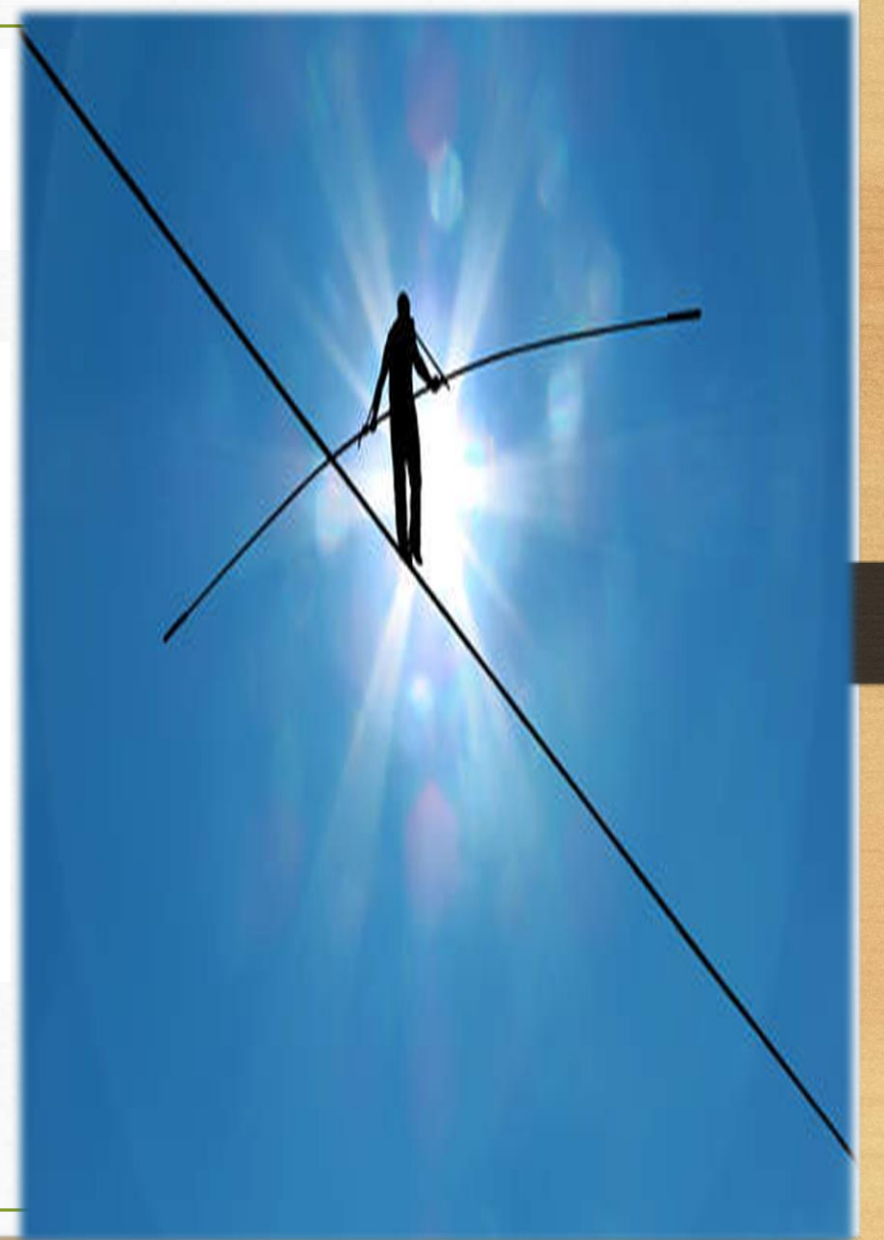
- "...Evet! Akan bir nehirden abdest alıyor olsan bile israf israftır."

(Ebû Dâvûd, Edeb, 40.)

5. Tutum Ve Davranışlarda Ölçülü Olmak

- Tutum ve davranışlarında olgunluğa ulaşmaya erdem denir.
- Erdemli olmak ölçülü olmaktır.
- Ölçülü olmak da dengeli hareket etmek ve aynı zamanda tutum ve davranışlarda aşırılıktan uzak durmaktır.

- Yüce Allah her şeyi bir ölçüye göre düzenlemiştir.
- Kur'an-ı Kerim'de Yüce Allah'ın evrende bir denge kurduğu ve bu dengenin bozulmaması gerektiği belirtilir.

Rabbimiz buyuruyor ki:

- "... O, dengeyi koydu, sakın dengeyi bozmayın. Adaletle hareket edin ve ölçüyü bozmayın."

(Rahmân suresi, 8-9. ayetler.)

- Yüce Allah İslam'ı dosdoğru yol, Müslümanları da "dengeli bir ümmet" kıldığını haber vermiştir.

Dengeli ümmet; inancında, ibadetinde, ahlakında, her türlü tutum ve davranışında doğruluk, dürüstlük ve adalet çizgisinde kalmayı başaran; sağduyulu, ölçülü, insafli ve uyumlu bir toplum anlamına gelir.

Rabbimiz buyuruyor ki:

- "...Sizi dengeli (vasat) bir ümmet yaptık..."

(Bakara suresi, 143. ayet.)

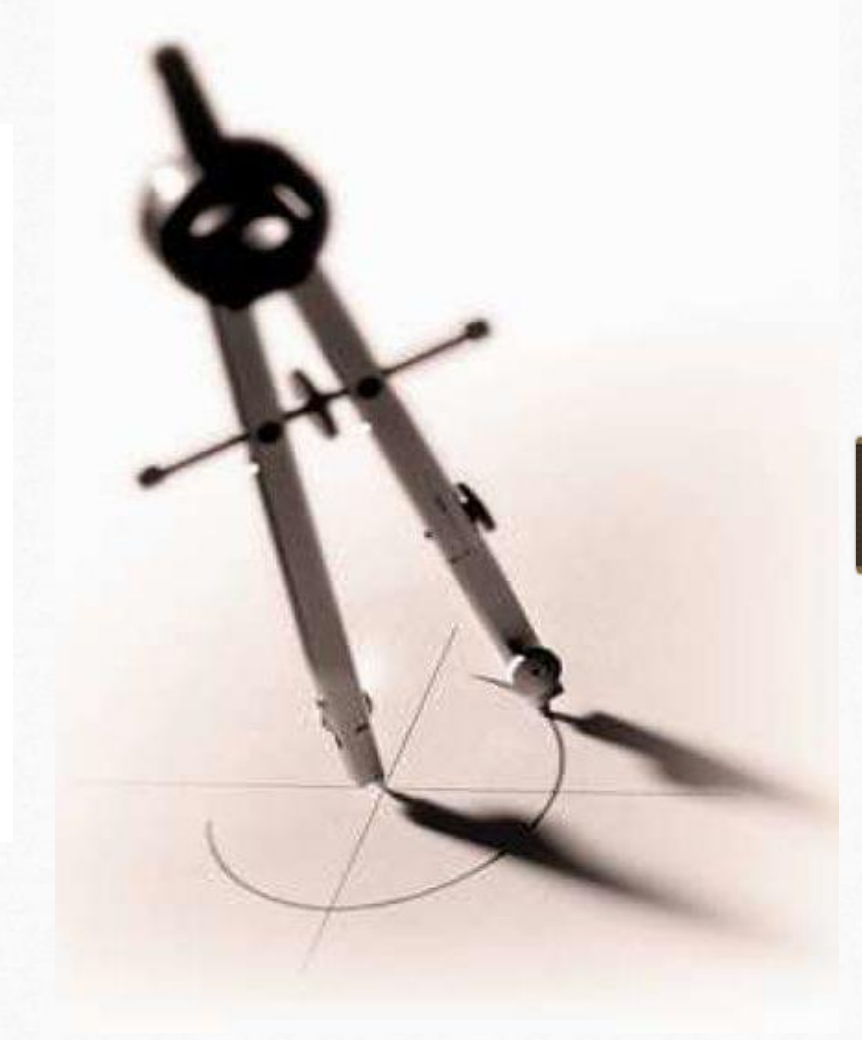
Peygamberimiz buyuruyor ki:

- "Orta yolu tutunuz, amellerinizi mükemmelleştirmeye ve Allah'a yakın olmaya gayret ediniz."

(Buhârî, Rikâk, 81.)

- Ölçülü olmak aynı zamanda orta/doğru yolu bulmak; bir işi ne eksik ne fazla, kararınca yapmaktır.
- Arapçada bu adalet ile aynı kökten gelen "itidal" kavramıyla ifade edilir.
- Tüm bilge insanlar hayatlarında itidali, orta yolu tutturtmayı hedeflemişlerdir.

- Ölçülü olmanın en güzel örnekleri peygamberlerdir.
- Onların hayatları insani faziletlerle doludur.
- Ölçülü yaşamışlar ve çevrelerine de bunu tavsiye etmişlerdir.

Rabbimiz buyuruyor ki:

- (Şuayb kavmine şöyle dedi): "...Ölçüyü tartıyı tam yapın, insanların mallarının değerini düşürmeyin, düzene sokulduktan sonra yeryüzünde bozgunculuk yapmayın. Eğer inananlar iseniz bunlar sizin için daha hayırlıdır."

(A'râf suresi, 85. ayet.)

- (Lokman oğluna şöyle nasihat etti): "Yürüyüşünde ölçülü ol, sesini yükseltme..."

(Lokmân suresi, 19. ayet.)

- Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (s.a.v.) hayatı da son derece ölçülüdür.
- Yüce Allah onu "en güzel örnek" diye nitelemiş ve Müslümanların hayatta onu rehber edinmelerini istemiştir.

- Kur'an ahlakıyla hareket eden Peygamberimiz dünya ve ahiret dengesini gözetmiştir.
- Kulluğunda, alışverişinde, aile yaşantısında, savaşta ve barışta her zaman ölçülü hareket etmiştir.

- Hangi alanda olursa olsun aşırılığın her türlü kötüdür.
- Yüce Allah İslam'dan önceki din mensuplarını dinlerinde aşırılığa gitmemeleri konusunda uyarmıştır.
- Tevhid inancından sapmak, şirki benimsemek, insanları ilah edinmek gibi tutumlar İslam'a göre birer aşırılık örneğidir.

- Müslüman maddi imkanları kullanırken de ölçülü olmalıdır.
- Nimetlerin şükrü onları yerli yerinde kullanmakla olur.
- Buna göre Müslüman cimrilik yapmayacak ayrıca harcamalarında savurgan da olmayacaktır.
- İnsan, harcamalarında ölçülü olmadığı zaman başkalarına muhtaç ve çaresiz hale gelir.

Rabbimiz buyuruyor ki:

- “Eli sıkı olma, büsbütün eli açık da olma. Sonra kınanır ve çaresiz kalırsın.”

(İsrâ suresi, 29. ayet.)

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- “Söz ve davranışlarında ileri gidip haddi aşanlar helâk oldular.”

(Müslim, İlim, 47/4.)

- İnsan, duygularında da ölçülü olmalıdır.
- Ölçülü duygular ölçülü davranışları ortaya çıkarır.
- Duygular kontrol edilmeli ve aşırı tepkilerden uzak durulmalıdır.
- Olaylar karşısında duygusuz olmak da doğru değildir. İki arasında ölçülü ve dengeli bir yol tutturulmalıdır.

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- “Dostunu severken ölçülü sev, zira günün birinde düşmanın olabilir. Düşmanına da ölçülü bir şekilde buğzet, çünkü günün birinde dostun olabilir.”

(Tirmizî, Birr, 60.)

- Ölçülü olunması gereken bir başka konu da beslenmedir.
- Beslenme insan sağlığı ve yaşam kalitesini etkilediği gibi Müslümanın Rabbiyle olan ilişkilerini de etkiler.
- Hz. Peygamber aşırı gıda tüketiminden kaçınılmasını öğütlemiş, insanlara ölçülü beslenmeyi tavsiye etmiştir.

Peygamberimiz buyuruyor ki:

- “İnsanoğlu mideden daha kötü bir kap doldurmamıştır. Halbuki birkaç lokma insanın belini doğrultmasına yeter. Eğer mutlaka dolduracaksa (midesinin) üçte birini yemeğe, üçte birini içeceğe ayırsın ve diğer üçte birini de nefes alıp vermek için boş bıraksın. (Tirmizî, Zühd, 47.)

6. Kur'an'dan Mesajlar: Hucurât Suresi 11-12. Ayetler

- Hucurât suresi Medine Dönemi'nde inmiştir. 18 ayettir.
- İsmi dördüncü ayette geçen "Hucurât" kelimesinden almıştır.

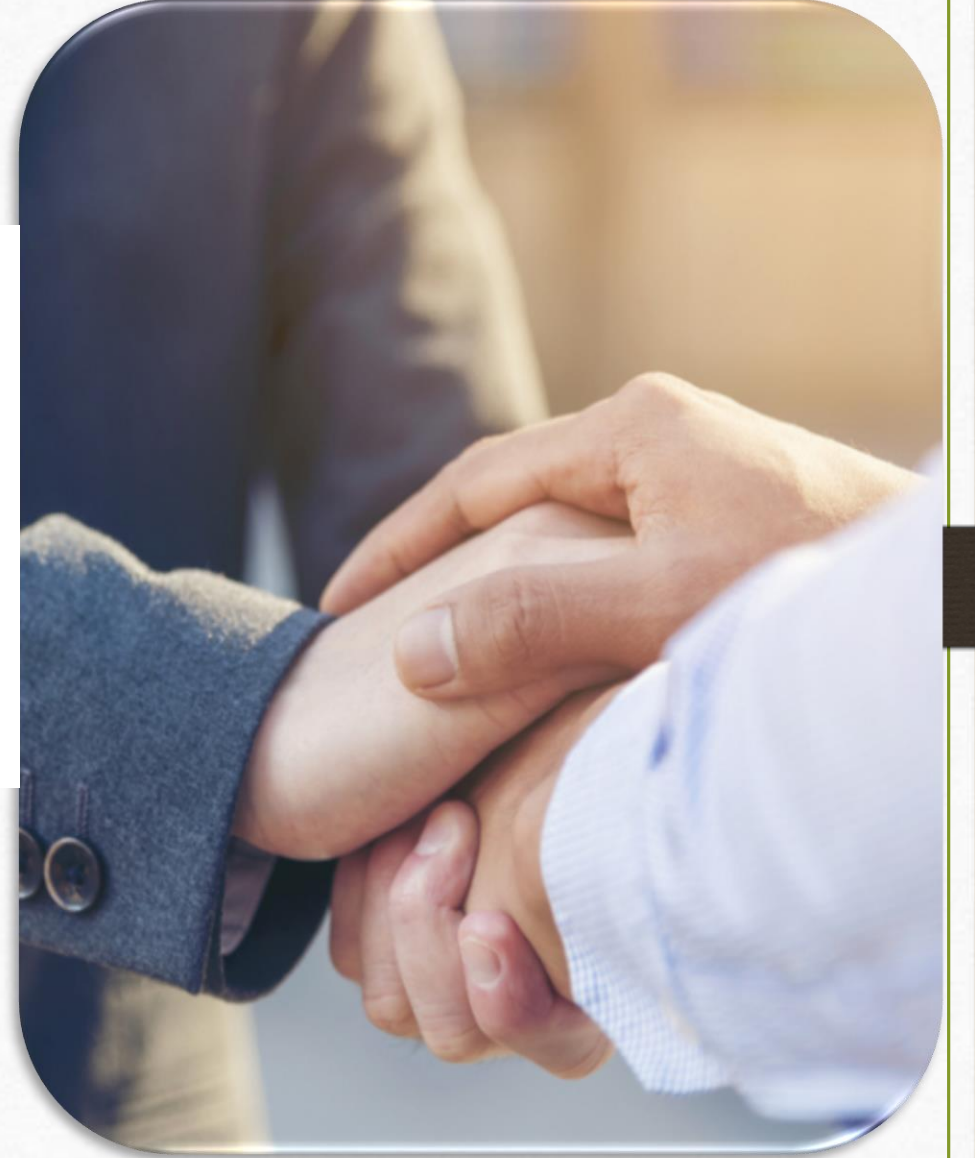
Rabbimiz buyuruyor ki:

- “Ey iman edenler! Erkekler diğer erkeklerle alay etmesinler; onlar kendilerinden daha hayırlı olabilirler; kadınlar da diğer kadınlarla alay etmesinler; alay edilen kadınlar edenlerden daha hayırlı olabilirler. Birbirinizi ayıplamayın, birbirinize kötü ad takmayın. İman ettikten sonra fâsıklıkla anılmak ne kötüdür! Günahlarına tövbe etmeyenler yok mu, işte zalimler onlardır.
- Ey iman edenler! Zannın çoğundan sakının; çünkü zannın çoğu gûnahtır. Gizlilikleri araştırmayın, birbirinizin gıybetini yapmayın; herhangi biriniz, ölmüş kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? Bak bundan tiksindiniz! Allah’a itaatsizlikten de sakının. Allah tövbeleri çokça kabul eden ve merhameti sonsuz olandır.”

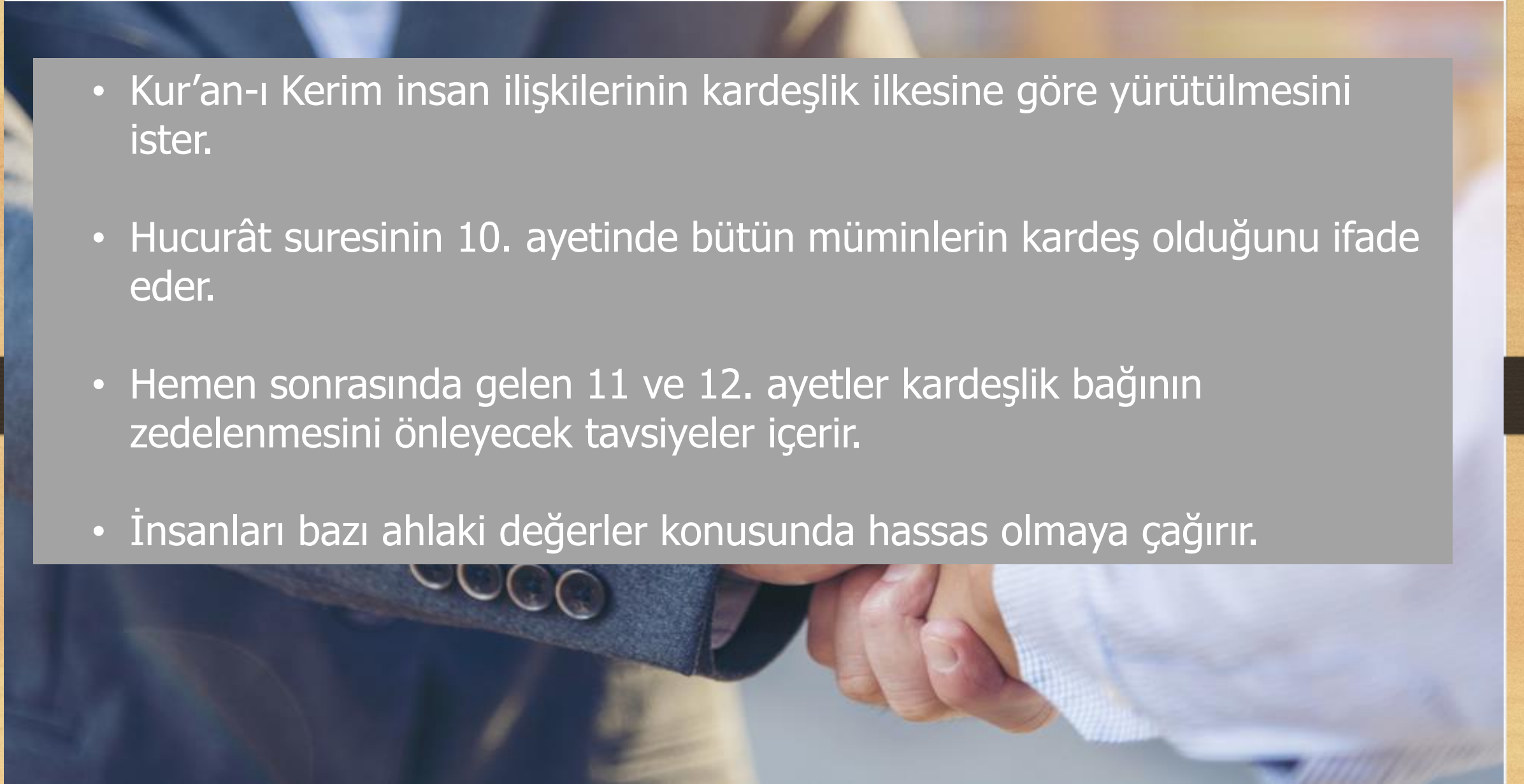
(Hucurât suresi, 11-12. ayet.)

- Surede ağırlıklı olarak toplumsal yaşamda dikkat edilmesi gereken görgü kuralları ve ahlaki değerler üzerinde durulmaktadır.
- Ayrıca müminlerin kardeş olduğu belirtilmiş ve tek asıldan yaratıldıkları için insanlığın birliğine vurgu yapılmıştır.

- Kur'an-ı Kerim insan ilişkilerinin kardeşlik ilkesine göre yürütülmesini ister.
- Hucurât suresinin 10. ayetinde bütün müminlerin kardeş olduğunu ifade eder.
- Hemen sonrasında gelen 11 ve 12. ayetler kardeşlik bağının zedelenmesini önleyecek tavsiyeler içerir.
- İnsanları bazı ahlaki değerler konusunda hassas olmaya çağırır.

- Allah'a iman edenler insan ilişkilerinde onur kırıcı yaklaşımlardan uzak dururlar.
- Ne şekilde olursa olsun insanlarla alay etmek onları küçümsemek ve aşağılamak gibi tavırlardan kaçınırlar.
- Hiçbir gerekçe insanların hor görülüp tahkir edilmesini haklı çıkarmaz.

- İnsan doğuştan saygın bir varlıktır.

Herhangi bir özelliğinden dolayı onunla alay edip eğlenmek, onun kişiliğini yaralar.

Bu tür olumsuz davranışları terk etmezse aynı zamanda zulmetmiş olur.

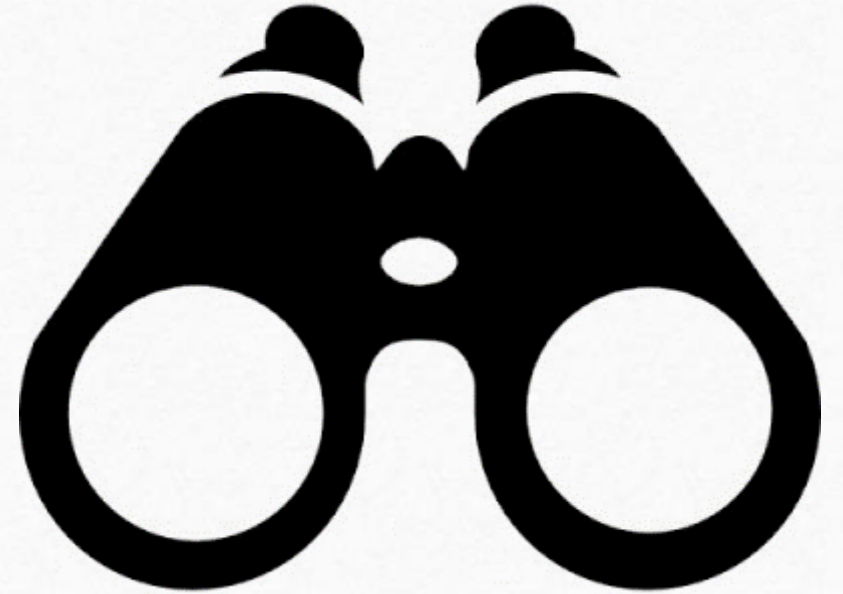
İnsanları karalamak ve onlara kötü lakaplar takmak hem ayıp hem de günahdır.

Allah'a iman edenlere böyle davranışlar sergilemek yakışmaz.

- Müminlerin zan konusunda da hassas olmaları gerekir.
- Her zan kötü olmamakla birlikte insanlar hakkında bilmeden hüküm verme biçimindeki zandan kaçınılmalıdır.
- Bazı zanlar ağır sonuçlar doğurabilir.

- İnsanların gizli yönlerini araştırmak da doğru değildir.
- Başkalarının özel hayatını araştırmak, insanların konuşmalarını dinlemek ve kusurlarını bulmaya çalışmak kişiye bir şey kazandırmadığı gibi insanlar arası güveni zedeler.

- Duyarlı olunması gereken bir başka husus da insanları arkalarından çekistirmek anlamına gelen gıybettir.
- Gıybet insanlar arasındaki ilişkilere zarar verir ve insanların haysiyetini alçaltır.
- Kur'an-ı Kerim bu gibi davranışları yererek insanları yüksek ahlaki değerlere çağırır.

